

Motion till riksdagen 2005/06:U210

av **Lennart Kollmats m.fl. (fp)**

Nordiska Rådet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som innebär att en målinriktad fas inleds som syftar till att Nordiska rådet läggs ned.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att det nordiska samarbetet reformeras i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motivering

Ändrade förutsättningar i en ny tid kräver nya lösningar och nya samarbetsformer. Tidigare decenniers nordiska ledare och parlamentariker sökte utveckla en samsyn beträffande mål, visioner och lösningar som passade deras problem och deras period i historien. Vi frågar oss om nuvarande ordning är lämplig för vår period, och lämplig för att möta de utmaningar som vi står inför.

Vårt svar är nej. Nordiska rådet var rätt för sin tid. Nu har vi en annan tid med andra och förändrade förutsättningar för folk och länder i Norden och runt Östersjön.

Idag är förutsättningarna för nordiskt samarbete radikalt annorlunda än när dagens nordiska institutioner formades årtiondet efter andra världskriget.

Nordiska rådet är ett till efterkrigsperioden tidsbundet samarbetsforum. Det bildades 1952 som ett organ för samarbete mellan Nordens parlament och regeringar i frågor av gemensamt intresse. Dess tillblivelse var inte minst en reaktion på de misslyckade och splittrande försöken att forma en gemensam nordisk försvarspolitik.

Ledamöterna i Nordiska rådet är nominerade av respektive partigrupp och utses av respektive parlament. Nordiska rådet samlas i allmänhet till session en gång om året. Mellan sessionerna företräds det av ett presidium, som består av tio ledamöter och leds av en president. Sedan 1971 finns även Nordiska ministerrådet med uppgift att ansvara för samarbetet mellan de nordiska regeringarna och Nordiska rådet.

Fel! Okänt namn på

Efter Nordiska rådets tillkomst har stora förändringar skett i Norden och i omkringliggande länder. Vi vill här lyfta fram tre ändrade förutsättningar.

För det första har järnridån fallit. Det har i grunden förändrat förutsättningarna för alla former av samarbete i vår del av världen. Det som var avgränsade nordiska samarbetsformer *var rätt då*, men är idag för snäva. Sovjetunionens sönderfall har banat väg för demokrati och marknadsekonomi och öppnat kontakterna mellan alla länderna runt Östersjön, inte minst de baltiska staterna och Polen. De är nu, liksom Danmark och Tyskland medlemmar av Nato liksom för också Norge och Island.

För det andra har Europeiska Unionen (EU) utvidgats och omfattar idag hela Norden och Baltikum utom Norge och Island, som dock har ett långtgående ekonomiskt medlemskap i form av EES-avtalet. Detta innebär att en önskad samordning av ländernas politik på många viktiga politikområden sker inom EU, eller som Norges och Islands anpassning till beslut och inspel i pågående beslutprocesser i EU. En *tidigare* viktig, särskild "nordisk dimension" i politiken har därmed fallit bort och ersatts av nordiskt samarbete vis-à-vis EU och övriga EU-länder. Dessutom finns idag Europarådet med dess starka koncentration på frågor kring demokrati och mänskliga rättigheter och som numera omfattar alla Europas stater utom Vitryssland.

För det tredje, politiska institutioners betydelse som instrument för ökad rörlighet och ökat samarbetet över gränserna är idag bara en bråkdel av den tidiga efterkrigstidens. Samarbetet i dessa avseenden har varit så framgångsrikt att en institution som Nordiska rådet inte längre behövs; uppgiften är löst och Nordiska rådet kan hemförlovas för gott.

Sålunda rör sig medborgarna alltmer mellan olika länder, bl.a. som en följd av förbättrade kommunikationer, ny teknik och ökade ekonomiska möjligheter. Samarbetet mellan Sverige, våra grannländer och övriga länder hittar nya och djupare former.

Vi ser i ökad utsträckning hur nordiska företag investerar och etablerar sig i sina nordiska grannländer och de baltiska staterna. Norden är första steget till världsmarknaden och ses ofta som en expansion av den svenska hemmarknaden. Detta ökar de nordiska företagens slagkraft och möjligheter att möta konkurrensen från en alltmer globaliserad världsekonomi. De internationella affärskontakterna och ägandeförhållandena blir alltmer sammanvävda. Det som bara för några år sedan hade betraktats som en omöjlighet i Sverige är i dag en realitet. Ford äger Volvo, SAAB ägs av GM, JAS säljs med hjälp av British Aero Space, Astra heter numera även Zeneca, Aftonbladet ägs till 49,9 % av Schibsted i Norge, o.s.v. Exemplet kan mångfaldigas. Även mellan de nordiska företagen sker uppköp och fusioner. Telia har gått samman med sin finska motsvarighet. Finska och svenska storbanker har slagits ihop under namnet Nordea. Samarbetet mellan de nordiska försäkringsbolagen intensifieras. Det är en utveckling som pågår inom flera branscher inom och utom Norden, men svenska investeringar utomlands är inte på något sätt koncentrerade till de nordiska länderna.

IT har inneburit en revolution som kommer att fortgå i banor som är svåröverblickbara och vars konsekvenser måhända kommer att vara en av de mest djupgående som den moderna människan ställts inför. Kontakter mellan med-

borgare i olika länder, organisationer och myndigheter, är idag inte begränsade till enbart fysiska kontakter, telefonsamtal och brev. Alltmer ser vi hur stora informationsmängder flyttas mellan medborgare, organisationer, företag och länder. Möjlighet att hålla sig informerad, ta reda på fakta, debattera och lägga fram förslag har förbättrats. Kontakterna mellan beslutsfattare är idag snabbare, tätare och mer personliga än vad de var vid Nordiska rådets tillkomst.

Nordiska rådets betydelse för den positiva utveckling som varit ska inte underskattas, men ej heller övervärderas. Vad som måste diskuteras, i syfte att utveckla våra möjligheter, är hur det framtida samarbetet mellan de nordiska länderna på ett tidsmässigt lämpligt sätt bör omorganiseras.

Samarbetet med andra länder behöver stärkas, inte enbart inom Norden. Beroende på politikområde bildas olika konstellationer. Ibland kan det vara en fördel med ett gemensamt nordiskt samarbete, ibland är det andra samsarbetskonstellationer som ger störst framgång.

Styrkan i ett nordiskt samarbete bygger på folkligt engagemang. Samarbetet på nationell nivå har en motsvarighet i samarbetet på andra nivåer t.ex. mellan vänorter, fristående organisationer och företag. Men framför allt handlar det om samarbete mellan personer. Samarbetet tar sig olika uttryck; turism, inköp, handel, företagande, informationsutbyte, kulturella utbyten, utbildning etc. Den nordiska samhörighetens styrka ligger i den vardag vi delar och den kunskap vi har om varandras likheter och olikheter, styrka och svagheter. Dit hör naturligtvis den historia som vi delar, liksom gemensamma gränser. Detta samarbete kanaliseras på många och bra sätt genom den ideella organisationen Föreningen Norden.

Bland företrädarna för det institutionella nordiska samarbetet ges ofta bilden att Nordiska rådet skulle vara förutsättningen för det samarbete som är idag, samtidigt som det också skulle vara en förutsättning för att utveckla samarbetet ytterligare. Enligt vår mening finns inget sådant samband. Det är därför dags att flytta diskussionerna från Nordiska rådets sessioner/överläggningar till de nationella parlamenten. De utvecklingsmöjligheter som finns med ökat nordiskt samarbete tas bäst till vara om det är en del av det dagliga arbetet i t.ex. Sveriges riksdag och dess utskott, i stället för att förvisas till arbetsgrupper inom Nordiska rådet. Likartade diskussioner förekommer i riksdagen angående arbetet med EU-frågorna. Avsikten är att lyfta fram EU-frågorna i det dagliga riksdagsarbetet. Utskottens ställning i detta arbete betonas särskilt och det finns starka skäl att alla internationella sakfrågor behandlas i respektive utskott och i riksdagen. En konsekvens blir då att Nordiska rådet läggs ned. Mot bakgrund av den stora organisation som byggts upp måste ett sådant arbete ta några år, men det är väsentligt med ett principiellt beslut om att inleda en avveckling.

Vi kan också konstatera att de nordiska frågorna i stort sett helt lyser med sin frånvaro i utskottssammanhang. De kontakter som sker, tas med det land eller de länder som berörs av en fråga och det är rimligt att det arbetssättet förstärks.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 26 september 2005

Lennart Kollmats (fp)

Carl B Hamilton (fp)

Jan Ertsborn (fp)

Hans Backman (fp)

Solveig Hellquist (fp)

Marie Wahlgren (fp)

Axel Darvik (fp)

Tobias Krantz (fp)